

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมและเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคม เป็นรากฐานและเครื่องมือในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทำให้บุคคลในชาติมีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้วิถีคิด วิถีแก้ปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสม ในการดำเนินชีวิต

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในภาคเกษตรกรรมที่ต้องดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาประเทศ และพยายามจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน จึงมีนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการขึ้น โดยมีนโยบายการปฏิรูปของรัฐในส่วนของกองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษานั้น ได้มีการจัดทำโครงการปฏิรูปศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตขึ้นในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุตรหลานของเกษตรกรและชาวชนบทที่มีรายได้น้อยได้เข้าได้เรียนฟรี เพื่อพัฒนากำลังคนระดับกลางด้านเกษตรให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการเกษตร รวมทั้งยกระดับการศึกษาของผู้ประกอบการอาชีพเกษตรให้สูงขึ้น

โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต เป็นโครงการหนึ่งของรัฐบาลที่มุ่งพัฒนาพื้นฐานการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ความเป็นเลิศทางวิชาการ ในปี พ.ศ. 2550 ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา 4 ด้าน คือ 1) การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา 2) การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน 4) การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา โดยรัฐจัดการศึกษาวิชาชีพเกษตร ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 ของกรมอาชีวศึกษา ให้กับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ และจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นบุตรหลานของเกษตรกรชาวชนบท ผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาทต่อปี ระหว่างที่ศึกษาตามโครงการจะได้รับการยกเว้นค่าเล่าเรียน มีที่พักอาศัยในระบบนักเรียนประจำ มีอาหารรับประทานจากผลผลิตเพื่อการยังชีพ เริ่มดำเนินการตาม โครงการตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมา โดยรัฐมีจุดมุ่งหมายให้เกษตรกรและชาวชนบทยุคใหม่ คือ 1) มี

พื้นฐานการศึกษา 12 ปี ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาชีพการเกษตร 2) เป็นผู้ผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ เป็นการพัฒนากำลังคนในภาคเกษตร ให้มีศักยภาพและสามารถนำเอาเทคโนโลยีที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการพัฒนางานอาชีพ สร้างกำลังคนระดับฝีมือพัฒนาแรงงานอาชีพเกษตรกรรมในอนาคต (กองวิทยาลัยเกษตรกรรม 2539)

ผลการศึกษาของ ศิริชัยและคณะ (บทคัดย่อ: 2545) กรณีศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร การนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตไปปฏิบัติ พบว่า การนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตไปปฏิบัติในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร ได้รับความสำเร็จ กล่าวคือ มีการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากศักยภาพของวิทยาลัยมากขึ้นจากเดิม นักเรียนที่เข้าศึกษาต่อร้อยละ 52.4 จบมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนขยายโอกาสของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) นักเรียนมีความพึงพอใจในโครงการนี้มากเช่นกัน

โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตได้รับความสนใจจากเยาวชนและผู้ปกครองอย่างมาก จะเห็นได้ว่าจากจำนวนนักศึกษาที่สมัครเข้ามาเรียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่ผลจากการประเมินที่ผ่านมา มีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา อันจะเห็นได้จากผลการเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและมีนักศึกษาลาออกก่อนที่จะจบหลักสูตร ซึ่งสาเหตุประการหลังถือว่าเป็นการสูญเสียงบประมาณและทรัพยากรของประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจมีสาเหตุหลายประการที่ไม่สอดคล้องกับแบบการเรียนของผู้เรียน เช่น พฤติกรรมการสอน วิธีการสอนของครู สภาพแวดล้อมทางการเรียน ครอบครั หรือแม้กระทั่งสาเหตุที่เกิดจากตัวผู้เรียนเอง หรือสาเหตุอื่นๆ โดยเฉพาะการเลือกวิธีการสอนที่ไม่สอดคล้องกับแบบการเรียนการสอน ซึ่งยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดเนื่องจากยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ในสถานศึกษานี้มาก่อน (กรมอาชีวศึกษา 2541: 48-63)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของนักศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 โดยการศึกษาจากนักศึกษาในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 3 แห่ง คือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี และ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลไปใช้ในการแก้ปัญหาการลดลงของนักศึกษาและนำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบไปใช้ในการประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อในโครงการนี้ให้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

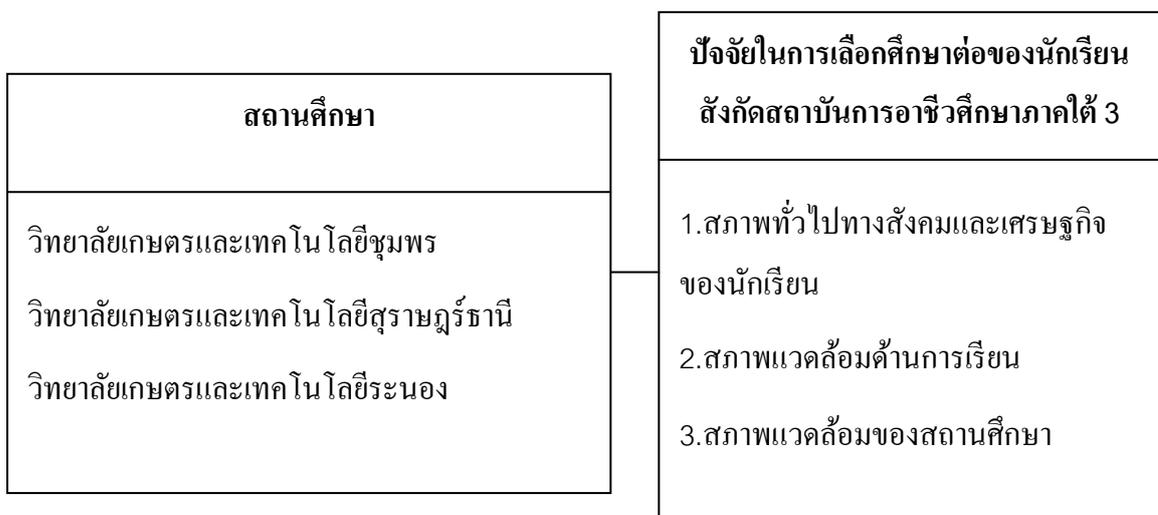
2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของนักเรียน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3

2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยในการศึกษาต่อของนักเรียนด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษา 3 แห่ง คือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี และ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของนักเรียนสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดในการเลือกศึกษาต่อของ (จำเนียร สุขสง 2543, สุจิตรา ฐานสุวรรณศรี 2542, สังกวาลย์ วรรณกุลและนงนุช ทองอ่อน 2543, งามรัตน์ ผดุงกุล 2545 , และพิมพ์วิวี ศรีกิจการ 2545) โดยแบ่งปัจจัยออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. สภาพทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจ
 2. สภาพแวดล้อมด้านการเรียน
 3. สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา
- สำหรับกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน สังกัดสถาบันการอาชีวภาคใต้ 3 ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษา 3 แห่ง มีความแตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แบ่งปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 5.1.1 สภาพแวดล้อมทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจ
- 5.1.2 สภาพแวดล้อมด้านการเรียน
- 5.1.3 สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ประชากรได้แก่ นักเรียนภาคปกติ ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2548 ในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคใต้ 3 ได้แก่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง จำนวนประชากรทั้งสิ้น 170 คน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจากตารางเคร็จซี่และมอร์แกน (นรา สมประสงค์ 2544: 12) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร จำนวน 67 คน กลุ่มนักเรียนวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี จำนวน 31 คน และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง จำนวน 20 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 118 คน และในการสุ่มตัวอย่างใช้สุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก

5.3 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3

- 1) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร
- 2) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี
- 3) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต 3 ด้าน ได้แก่

- 1) สภาพแวดล้อมทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจ
- 2) สภาพแวดล้อมด้านการเรียน
- 3) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต หมายถึง โครงการปฏิรูปการศึกษา ที่รัฐบาล จัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานเกษตรกร ชาวชนบท ได้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยได้รับการ ยกเว้นค่าเล่าเรียน มีหอพักให้อยู่อาศัย และมีอาหารยังชีพให้รับประทาน

6.2 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 โครงการ ปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร วิทยาลัยเกษตรและ เทคโนโลยี สุราษฎร์ธานี และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง

6.3 สถาบันการอาชีวศึกษา หมายถึง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร วิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง

6.4 สภาพทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของนักศึกษา หมายถึง เพศ ภูมิลำเนา การศึกษาสูงสุด จำนวนพี่น้องร่วมบิดา มารดาเดียวกันความพร้อมของครอบครัว อาชีพของบิดา มารดา รายได้ของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา ขนาดของครอบครัว บุคคลที่อาศัยอยู่ ด้วยกันระหว่างศึกษาในวิทยาลัย ปัญหาด้านค่าใช้จ่ายทางการศึกษาและการมีเป้าหมายชีวิต

6.5 สภาพแวดล้อมด้านการเรียน หมายถึง สถานศึกษาเดิม สาขาวิชาที่เรียน คะแนน สะสม การสนับสนุนของครอบครัว เป้าหมายในการศึกษา

6.7 สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา หมายถึง การยอมรับ การจัดการศึกษาเอกลักษณ์ ของสถานศึกษา อาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษา ความต้องการ ตลาดแรงงาน การประชาสัมพันธ์ การจัดการสาธารณูปโภคต่าง ๆ และด้านสวัสดิการ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต ในสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคใต้ 3

7.2 ข้อมูลที่ได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหาการลดลงของนักเรียนและข้อมูลจากการเปรียบเทียบไปใช้ในการประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อในโครงการนี้ให้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ